

bonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

1 Septembre 1928 No. 259.

آبومان: سنه لکي [24 نسخه]

تورکيا ايجون 2 بيجي، غارج ايجون 3 بيجي، اعلا کاغذليسي 5 ليرادر.

اداره خانه سي :

جفال اوغلده « اجتهاد نهوی »

تاريخ تأسيسی : 1904 - جنوه

يکرمی دردنجی سنه

نومرو 259 - 1 ايلول 1928

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صمی مجموعه

اجتهادک یکرمی دردنجی سنه دویزه سی

جمعیتلر و ملتلر آرد-سنه کیره مزدک ؛ قرق یاشنه کلش دانشمند ذواتدن معدود کیمسه لک بیله بر قاچ سطرینی امنیت و صحتله او قویا مادینی حرفارله ملته واسع بر عرفان ساحه سی آچمازدق . قادینی جمعیتدن تماماً آری طوتان مستوریت دنیلن بر بدعت غیردینه ایله، متمدن جمعیتلر صیره سنده موقع آلامازدق . واقعا بو قعاتلر بر ربع عصردن بری اظهار و نشر ایدیلکده در . فقط بیوک پیشوانک شجاعت مدنییه سی و اولک مستحق و چوق یوکسک شکوهی اولماسه ییدی، بریکرمی بش دکل اوچ دفعه یکرمی بش سنه یازیلسه ییدی، باغیر یلسه ایدی بو نتیجه برقیه حاصل اولمازدی . بوراده الک صمیمی شکران بورجهزی بیوک مجددمزه مسارعت و اخلاص معتاد مزله ادا ایده رز .

بز بوانقلاب مرحله لری قطع ایدر کن اطراف زده کی ملتار یرلرنده صایمش دکلاردرد . بناء علیه بیوک پیشوانک آچدینی یولی توسیع و تمديد ایتک وظیفه وطنیه سیله موظف اولان نسل جدیدک عهده سنه مترتب ایشلر بی پایان در . کرک رئیس جمهور من کرک باش و کیلاری عصمت پاشا هر سیله ایله « پایلان ایشلر » پایلا جاق ایشلره نسبتله لاشی در « دیمکده اصلا تردد ایتیمورلر . و بوسوز لرینک آلتنه خط دقت چکسک ایسته دیکلری بارز بر صورتده حس اولو یور . بونی حس ایتک امیدمزی بیولیتور و یورکزی سرور و افتخارله قاباتور : 11 آغستوس 1928 تاریخده

بودن تمام یکرمی اوچ سنه اول [1 ايلول 1904]، بو کون (اجتهاد) ک برنجی نومروسی (اسویچره) نک (جنوه) شهرنده، کندی خصوصی مطبعه سنده باصیلیمشدی . یکرمی اوچ سنه اول حریت ايجون ، استقلال ايجون ، ملتی یوکسکلمش، حر ورشید کورمک ايجون یورکمزده نه قدار وجد و هیجان حس ایدیور ایدیک بو کون دخی ملت مزی داها یوکسک ، داها مرفه، داها منور ، داها قوتلی کورمک ايجون اوقادار وجد و هیجان طویما . قدیز . شو قدار بر فرقله، که بو کون امل لر مکز بر چوقلرینک حیز فعله چیتمش اولماسنی کورمکله مسعودز : مشروطیت انقلابی ، جمهوریت انقلابی ، اجتماعی انقلابلر یکدیگری آرزمانده تعقیب ایتدی . استقلال حربنک نتیجه سی « خسته آدم » ک میرا جیلرینی حیرتده بر اقدی، مادی مسئولیلری طرد ایتدیکدن صو کره غیر مادی و بیک کره داها قورقونج و معند اولان معنوی دشمنلری قوغمايه باشلا یورز . مصطفی کمال پاشا ملتک دهای خلاصنی تمثیل ایتدی؛ عصمت پاشا اولک یدیمینی ویدامینی اولدی . آوروپانک بیوک و متمدن ملت لرندن، مآثر مدنییه جه، فرقلی بولونما ماز لازمندی : بردن زیاده زوجلی عائله لرله، آروپا عائله مدنیته کیره مزدک؛ حیله شرعیه لی قانونلرله، متمدن آروپا محکمه لری صیره سنده بر عدلیه کویسته ره مزدک ؛ پوسکوللو بلا اولان، نه شخصی نه بدیی بر مزیتی اولمایان علی العجائب سرپوشلره متمدن

فعالیتی استرم . الك نهایت بر سنه ، ایکی سنه ایچنده
بونوره تورک هیئت اجتماعی یکی صرفه‌ری اوکرده-
جکدر . ملتیز یازسی ایلر قفاسیده بونوره عالم مریفک
یاشنده اولم یفی کوستره جکدر .

بزه آز چوق یاقین قومشو اوپله ملتار وار، که
اوقور یازاربر کیمسه بی انساندن عد ایتزلر: فینلاندا یالیر
اوقویوب یازماق بیلمه یین بر آدامک بولونا جاننی حوصله-
لرینه صیغیر امازلر. فینلاندا یاده مبعوثلر رأی عام ایله یعنی
بر درجه لی انتخاب ایله انتخاب اولونور و رأی لر یازیه رق
امضا ایدیلرک ویریلیر. «یکی اوقور یازار اولمایان فینلاندا یالی
نه یاپار؟ سوألنه بر فین؟» اوقویوب یازماق بیلمه یین
آدام اولورمی؟ دینه جواب ویردی .

اظر افزده اوپله ملتار وار که حرب عمومی اثناسنده
طو پراغی استیلا یه و تخریب هان هان، هیچ معروض اولمادیفی
حاله متار که بی متعاقب دورت سنه طرفنده بتون قونفورلری
جامع و قواعد صحیه موافق اولارق 1,000,000
[بر میلیون] مسکن انشا ایتشد [*] .

اظر افزده اوپله ملتار واردر، که نفوسندن هر سنه
آرتان و طاشان آلتی یوز بیک کیشی بی هر سنه شمالی، جنوبی
آمریقا، آسترالیایه (تونس) ، (جزائر) ، الخ
بوشالتیور؛

اظر افزده اوپله ملت وار، که بودجه سنک واردات
قسمی مصارف قسمندن چوق فضله اولدیغندن اهالیسی
اوزه رینه موضوع ویرکیلرک بر قسمی الفا و دیگر بر
قسمی تخفیف ایدیور .

اظر افزده اوپله ملت وار، که ایچندن بر کونده 150000
موسیقی استادی چیقاروب 200 تره نه آسترلیانک (ویانه)
سنه کونده ره بیلور؛ (ویانه) شهری ده بو 150000 استاد
موسیقی نك اسباب استراحتی مکملآ تأمین ایدیور و ایکی
یوز بیک منور سامعه بو آرتیستلری دیکه تیور .

اظر افزده اوپله ملت وار، که بو کون شمال دکزندن
[*] 8 تموز 1928 تاریخلی Le Temps ك «آلمانیا ده
مسکن مسئله سی» عنوانی مقاله سنی اوقویک بو (اجتهاد) ده
بونک بر خلاصه سی واردر .

خلق فرقه سی طرفندن کلخانه پارقنده ترتیب اولونان
«غاردن پارتی» ده یکی تورک حرفلر بئک قبول و تعمیمی
وسيله سیله رئیس جمهور حضرتلری ایراد ایتدی یکی بر منطقه
شیمی سوزده زیاده ایسه زمانیمه دیورلردی . بوقیصه
سوزده اوزون وزنکین و قرار قطعی آلتنه آلتیش
بر مساعی پروغرامی واردر . عضویت اجتماعی مزده الك
ضعیف و نازک نقطه من اولان اقتصادی وضعیتمزک سریعا
اصلاح و تقویه سی ایچون ده بوسوزده معننا بر ماده مند مجدر .
بو وجیز سوز کوستره بر که آنا طولونک صهی و مالی
سفالتی و بیوک شهر لر مزده توالی ایدن و بین الملل قره دیلر-
مزی قیران افلاس حادثه لری، تخلیص و تجدید بیشوا مزی
نظر حکیمانه سندن هیچ بر زمان قاچماشدر و سلا حسیز،
اردوسز فتحلرک، سلاح واردر . واسطه سیله یاییلان
فتحلردن، غلبه لردن پک چوق معالی، دوامی و شمولی
اولدینی یوکسک بر ذکا ایله تقدیر بیورلیور .

دونکی بلغاریا ده بوندن داها اون سنه اول اوقور
بازارلرک نسبتی یوزده آلتیش بئس ایدی . بزحالا نفوسمزک
یوزده بیکر میسک اولسون اوقور یازار اولدیغنی کورمه یه
میتحصرز . بو درد مزک تشریحی ده یته بیوک غازی نك
آغزندن دیکه یه لم :

یکی تورک صرفه‌ری بیچاره اوکر نیکز . هر وطنه اش،
قادر نه، ارککه، محاله، صفر الحی به اوکره نیکز! بونی وطنه درلک
وملیت بر درلک وظیفه سی بیلکز! بو وظیفه بی یایارکن
دوشونیکز، که : بوملک، بوهیئت اجتماعی نك یوزده اولی
اوقوما یازما بیلیر، اوست طرفی بیلیر . بومره انسانه
اولانم اوتانم و لزم؛ بوملک اوتانم ایچونه یارادیلیم
بر ملت دکلر، افتخار ایتک ایچونه یارادیلیم، تاریخی
افتخارله دوله بر صبر بر ملت در . ملنک یوزده طقسالی
اوقوما یازما بیلیر سه بو خطا نورکک سیجی سنی آکلامه ره
قفا سنی بر طاقم زنجیر لره صادر اندر در . آرتو ماضیک
خطا لرینی کوکندره نمیزله ملک زمانه بزه خطا لری نصیح
ایره جکز، خطا لریک نصیح اولونما ندره بونوره وطنه اش لک

ارضك تراموايلرى بلجىقالى شركتلر ك امتيازنده در .
 حقى (لوندركه) يك «تيوب» دنيلن تحت الارض دمير يوللارنى
 بلجىقالى و آمريقالى ايكي متجدد شركت يامشدر و ايشلتمكده در .
 110 ميلون نفوسلو شاملى آمريقالى هر نوع مكتبلارنى
 مداوم طلبه سى مجموعى دائما نفوس عمومىنىك دورته برى
 تشكيل ايتمكده در ؛ اليوم شاملى آمريقالى مختلف نوع
 صنفدن كوندوز و كيجه مكتبلارنى مداوم قيز واركك
 طلبه سى يگونى يكرمى آلتى ميلون بشيوز بيكه بالغ در ، كه
 بزم عمومى نفوسمىك ايكي مثله ياقين ديمكدر .
 قطعه بريهمىك شالنده ، حبس خانه لرى سسه لرجه
 محبوس كورمه ين و سواقلى بولرهمىك ايشندن داها امين
 اولان مملكتلر واردر .

1905 ده روس - ژاپون محاربه سى ائناسنده ، ژاپونلر
 حرب ميدانلر نده مقتول دوشن روس صابطلرينىك اوزرلر نده
 بولدقلى آز ويا چوق قيمتلى ، ساعت ، يوزوك و پاره كى
 اشياني ، هوپلر نى تثبيت ايتدكلرى صاحبلىرىك ورته سته
 تودىع اولونماق اوزره صليب اهرلر واسطه سيله روس
 حكومتنه كونده رلر و آنجاچ دولته عائد اولان اموال
 و اشيالحقنده غنائم حريمه معامله سى ياپارلردى . [۴]

بركويه كيدن برآراه جى «فين» ك عودتده آلاماق
 اوزره ايچى آستراخان قابلى مكمل پالطوسنى ايصسىز بر
 يولاك كنارنده بر آغاجه آصددن صوكره حيواى
 قامچيلار ق يولنه دوام ايتديكىنى كورن روسيالى برتورك
 پالطونىك ، ايلك راست كلن بر يولجى طرفندن آيناچقى
 و آراه جينىك پالطوسىز قالاچاغنى دوشونهرك تلاش اظهار
 ايتشدى . آراه جى «فين» ، مشترىنىك بوتلاشنه حيرت
 و سسبىنى سؤال ايدوب آكلادقدن صوكره «بوراسى
 روسيا دكل» ، فينلاندايدر . هيچ بركىمسه برىردن ، كندى
 قويمادىنى اشياني آلاماز» ديهرك مخاطبى محجوب ايتمشدر .
 فى الحقيقه اوچ ساعت صوكره عيى آراه جينىك آراه سيله
 عودت ايدن بو روسيالى تورك ، يپ يكي وايچى كوركلو
 پالطونىك آصيلدىنى آغاجك طالنده طورديغنى و بونى صاحبك

(*) (اجتهدك 1 تموز 1905 تاريخلى نسخهنده
 Dr G. Le Bon له ملاقات عنوانى مقاله مى ده اوقويك .

200,000 هكتارلق [يعنى ايكي يوز ميلون متره
 مربى] بر ساحه فتح ايله اراضيسنه الحاق ايتمىنى قرار
 آلتنه آلمش و ايشه باشلامشدر . «بوقادار ساحه ، دكزدن
 سد ايله تفريق اولونماق ، و سدىك قاره جهتمده قالاچاق دكز
 صوبى ديواندام طلومبه لرله دكزه بوشالتيلاراق قاره يه
 قلب اولونماقادر . برقاچ سته صوكره بوايكي يوز ميلون
 متره مربى عقيم دكز ساحه سنىك يرنده عقللره حيرت
 و يرن هوللاندا باغچى لرى بولونماقادر . هر طرف ، چيچكلر ،
 ميوه لر ، آغاجلر ، باغلر ، تارلالر و ، بيوك مرعالده ،
 رساملره يك چوق كره اك دلر با لوحه لر الهام ايتمش
 اولان حيوانات اهليه ايله طولاجاقدن . بو حادته اوزده
 رينه نظر دقتى منجلب اولان Le Temps غزته سى 20
 آغستوس 1928 تاريخلى نسخهنده معظم قرارى بو
 صورته قيد ايتديكىدن صوكره سوزينه شو سطرلره
 نهايت ورييور :

Les peuples grandissent par de tels efforts.
 il ne faut pas que nous soyons le peuple
 qui s'arrête .
 كه « ملتلر بويله جهدلره بيورلر . بز ، توقف ايدن ملت
 اولمامالى يز » ديمكدر .

شونى علاوه ايدم بيليرز ، كه بتون معتنا چاى سفره -
 لر ينك پينرلر نى و پاخالصه تره ياغلر نى هوللاندا كوندنر -
 مكده در . استانبول دخى بوتره ياغنىك قيه سته 480 غروش
 ويرهرك ديميتراقوبولو بقاله سندن آلاماقده در . حرب
 عموميدن اولشو كوچوك 6,841,000 نفوسلى (هوللاندا) ،
 جهانده هر سته اون ميلون آلتون ليرالى تازه چيچك
 صايروردى ! بو كونه كى پارهمزله آشاغى يوقارى طقسان
 ميلون ليرا ديمكدر . بلكه بومبلغ بو كون يوز ميلونى
 كچمشدر .

8 آغستوس 1928 تاريخلى يومى غزته لر بوسنه مكتب
 صنايع دن يكرمى افندينىك ماذون اولديغنى بر ظفر كى
 اعلان ايتديلر . يدى ميلون كسور نفوسلى (بلجىقا) يك
 صنايع مكتبلىر نده ايسه ايكبوز يكرمى بيك طلبه تحصيل
 ايتمكده در . ايشته بو سايله ده در ، كه همان همان بتون كره

بیومه یولنی آچمشدر. او معظم وطالی وظیفه یاپیلمشدر. ملت « اینجیسی کنندی دریا سندن طلب ایتمی » و سجادن رحمت بکله مەهەیی او کرەمک صیره سیدر. وار اولسون لایک جمهوریتز که اونک تأمین و تقنین ایتمیکی حریت تفکر و حریت وجدان سایه سنده صمیمی اولان قناعتیزی اندیشه سز اظهار ایتدک. زیر حکومت فضیلت، و حکومت فاضله یک اعلا بیلیر، که « اعتقادی انتخاب و اعترافده سربست اولمایان کیمسه، روحنک یاریسی ضایع ایدر » و بو صورتله مملکت یاریم روحلی، ریاکار و ساخته وطنداشارله طولار. حکومت جمهوریه ایسه تماماً شفاف کوکسیرله و محبت و اخلاص ایله چارپان یورکرله محاط اولماق ایستر.

19 آغستوس 1928 یقه جق عبدالله هودیت

اسکدارده بر صباح ...

مختشم چنارلارک آراسندن یوکسه ان
قبه لر، مناره لر تارخنک هیکلری !
یازنی طاش اولمش ده عبرت ایچون تره دن ؟
باقک ناصیل فیلامش قولورک آلری ؟...

کولیکه می دیلم دیلم دوکولش مرایارک ؟
آقشامدن صیرا قالان بوغازک صولارینه !
کونش ایشیلده امیور کناهاکار یالیلارک ؟
آقاسیا دالاریله اویالی یولارینه !

بیر کهی دمیر آندی صوینه ایستانبوک ؟
خیر ییلتیلی دودو کو لیای سلاملادی !
قوجا سی کیلرده شهید اولان بردولک ؟
اویقوسز کوزلرندن صیجا ق یاشلار داملادی !

3 - آغستوس - 928 اسکدار

قایا

آلوب کیندیکنی کورمشدر! فین مملکتلرینک تراموا-
یارنده بیلتهجی یوقدر، قوتتول یوقدر، بیلت یوقدر.
هر یولجی نیزکن تراموا یک مدخلنده بولونان قوطویه
تراموای اجرتی آتار. حرب عمومینک مشئوم عرفه سنه
قادر وضعیت بو مرکزده اولمشدر. حس عصمت و حس
عفتک بو مرتبه یوکسکلکی بزمده مستقبل فتوحات
معنویه مزندن در و بو فتوحاتی یایمایه دعوتلی یز؛ فین لر غیر مسلم
تورکلردر.

بو واقعه لر بزی بدین قیلاجاق ماهیتده دکلردر.
ملتیزک قوتلی، متکائف، صنایعکار، منور، تاجر،
زراع، زنکین، بر صحت، متزاید بر ملت اولماسی ایچون
هیچ بر شرطاً کسیک دکلدر. اراضیمز منبت در یاخود
یک منبت اولایلیر. ثروت ارضیه من بی انتهادر. آنا طولو
متنوع معدنلره طولودر. بو کون حیات اقوامده هوای
نسیمی قادر مهم اولان طاش کوری و پتول معدنلر من
مبذولدر. زونفولداق کور معدنیز دنیا نیک زنکین
طاش کوری معدنلرندن در. آق دکزک، قاره دکزک
آطه لر دکزیک بتون نعمتلرینه مالکیز. مرمره دکزکی
بر تورک کولودر. آمریکا، آوسترالیا ایله دوغروندن
دوغرویه حال اتصالده یز. یک چوق قیر پیلمش اولماسنه
رغماً باقی کشور من آلتش میلیون نفوسی فرح فرح
بسله مەهە، زنکین ایتمیه، مرفه، امین، حر، مستقل
تعرضدن مصون اولارق یاشاتمایه بالغاً مبالغ کافیدر.
(فرانسه) نیک مساحه سطحیه سی 550926 کیلومتره در.
نفوسی 40 میلیون در. بزم آنا طولور منک مساحه سطحیه سی
باش وکالته مربوط ستاتستیک مدیریت عمومیه سنک نشر
ایتدیکی معتبر و قطعی وثائقه نظراً 762736 کیلو متره
مربعیدر. بو کنیش ساحه ده آنجا ق 14 میلیون کسور
نفوس واردر.

بزم بر (آطنه من) وارکه (مصر) ک ایکی مثلی قیمت
استحصالیه مالک در [*] شکو هلو مجدد من ملته یوکسله،

(*) 256 نومرولو (اجتهاد) ده (تورک دیلنمز و دیلندیرض)
و 257 نجی (اجتهاد) ده «دماغلرک اروا و استناسی مسئله سی»
عنوانلی مقاله لرده باقک.